

Eesti Kohtunike Ühing

Hr Urmas Reinsalu
justiitsminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 28.06.2016 nr 10-4/5055-1

Meie 04.07.2016

Avaliku teenistuse seaduse, kohtute seaduse, politsei ja piirivalve seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust (268 SE)

Eesti Kohtunike Ühing tänab võimaluse eest esitada omapoolne arvamus seoses Vabariigi Valitsuse seisukoha kujundamisega Riigikogu õiguskomisjoni algatatud avaliku teenistuse seaduse, kohtute seaduse, politsei ja piirivalve seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (268 SE) suhtes.

Nõustume õiguskantsleri 29.04.2016 ettepanekus nr 6-8/160511/1601884 toodud kokkuvõtliku järeldusega, et mitmetes seadustes (sh kohtute seaduses) sisalduvad absoluutse iseloomuga ja ajaliselt piiramata keelud, mis igasugust kaalumist võimaldamata välistavad kriminaalkorras karistatud isikute teenistusse võtmise või kohustavad neid tingimata teenistusest vabastama (olenemata isikust ja toimepandud teost), võivad ülemääraselt piirata isikutele põhiseaduse § 29 lõikega 1 tagatud tegevusala, elukutse ja töökoha vaba valiku õigust.

Eelnõu 268 SE selle praegusel kujul ei taga meie hinnangul siiski, et kehtestatavad sätted ei võiks ikkagi osutada viidatud põhiõigust ebaproportsionaalselt piiravateks nii kohtunikuks saamisest huvitatud isikute kui ka juba ametis olevate kohtunike puhul. Seejuures tuleb arvestada, et ametisoleva kohtuniku puhul on tegemist veel oluliselt intensiivsema riivega, võrreldes selle isikuga, kes alles kavandab kohtunikuks kandideerimist. Veenvaks ei saa pidada õiguskantsleri ettepaneku punktis 24 väljendatud seisukohta, et kohtunikuametile omistatud kõrgendatud nõudeid arvestades on kohtunikke puudutav absoluutne keeld kõigi kuritegude (sh ettevaatamusest toimepandud tegude) osas eelduslikult õigustatud. Samal määral kohtunikuametiga tuleks õigusnormide austamise tagamist pidada ka näiteks prokuröriameti eesmärgiks, kuid prokuröride osas on piirangu kehtestamisel sellele vaatamata piiratud üksnes tahtlikult toimepandud kuritegudega.

Leiame, et ka kohtunike puhul ei peaks igasugune ettevaatamusest toimepandud kuritegu (nt liiklusõnnetuse tagajärjel raskeks kvalifitseeritava tervisekahjustuse põhjustamine ettevaatamusest) alati ja tingimusteta välistama isiku kohtunikuks saamist või tooma kaasa kohtuniku ametist tagandamist. Muu hulgas on ka õiguskantsleri ettepaneku punktis 56 leitud, et nüüdseks Riigikogu poolt juba vastu võetud kohtute seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (203 SE; RT I, 22.06.2016, 21) ettenähtud õiguselukutsete vahelist lihtsustatud liikumist arvestades oleks mõistlik, et kõnealustel elukutsetel (kohtunik, advokaat, prokurör) oleksid võimalikult ühetaolised ametistandardid ja ametisse sisenemise kriteeriumid.

Eesti Kohtunike Ühing on seisukohal, et pidades silmas, et kohtunikuks saamine eeldab nii julgeolekukontrolli läbimist kui ka põhjalikku ja mitmeastmelist isiksuseomaduste kontrolli, samuti on kohtunikku võimalik distsiplinaarkolleegiumi otsusega ametist tagandada ka väljaspool teenistust toimepandud vääritud teo eest, on ka ilma seaduses absoluutset keeldu ette nägemata piisavalt tagatud, et kohtunikuametisse ei nimetata ja kohtunikuametis ei jätkata sellised isikud, kelle kohtunikuna töötamine ei saa olla ühiskondlikult aktsepteeritav. Sarnaselt kohtunikele võiks kaaluda ka rahvakohtunikke puudutava piirangu leevendamist (kohtute seaduse § 103 lõike 2 punkt 1), ehkki rahvakohtunike puhul on piirangu intensiivsus kahtlemata väiksem, sest tegemist ei ole n-ö põhitööga.

Eeltoodut arvestades vajaks eelnõus väljapakutud kohtute seaduse § 47 lõike 2 punkt 1 täpsustamist ning nimetatud sätte muutmise kõrval tuleks täiendavalt ümber sõnastada kohtute seaduse § 101, mille kohaselt loetakse kohtunik kaalumist mittevõimaldavalt ametist tagandatuks muu hulgas juhul, kui tema suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. Teeme ettepaneku pakkuda eelnõu § 2 välja uues sõnastuses.

„§ 2. Kohtute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 47 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) keda on karistatud tahtlikult toimepandud kuriteo eest ja karistusandmed ei ole kustunud;“;

2) paragrahvi 101 tekst muuta ja sõnastada järgmiselt:

„Kohtunik, kelle suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus tahtlikult toimepandud kuriteo eest või Riigikohtu juures asuva distsiplinaarkolleegiumi otsus ametist tagandamiseks, loetakse tagandatuks otsuse jõustumise päevast.““

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Virgo Saarmets
Esimees